

Tengeren látni, hogy a vitorlások biztosabban állnak a vizen, mint a gőzösk. Mert a vizen kívül a láthatatlan elemre: a levegőre is támaszkodnak. Így a hívő keresztény ember a természet erőin túl új erőforrásokat kap hitétől, amikről a hitetlen ember nem tud. A kis madárka sem esik le az ágról, még akkor sem, ha az letörik alatta, mert van szárnya és azzal a láthatatlan elembe: a levegőbe kapaszkodva elszárnyal. A hit nekünk olyan mint a nap-sugár: égből jön, aranyból van, vékony, de erős vihar sem képes elmozdítani, megérinti a sarat, de nem lesz piszkos, a legkisebb résen is bejön és az élet feltételeit viszi oda, ahol megjelenik.

„REJTŐZŐ ISTENSÉG, HITTEL ÁLDALAK !“

(Rekollektív szentségimádás)

VENEREMUR CERNUI

Reggel a szentmisénkben részesei voltunk a mindennapi csodának: megjelentült kezünk között az Áldozat, az emberiség egyedüli nagy áldozata. Mivel sokszor alig érünk rá elidőzni e nagy Jel előtt, most eljöttünk, hogy pótoljunk sok gratiarum actio-t. „Nem tudtál velem virrasztani egy órát?“ Szeretnők most imádásban tölteni ezt az órát.

Délelőtt elméledtünk a Te jelenlétedről — szavaiddban: „Praesens (etiam) adest in verbo suo, siquidem ipse loquitur dum sacrae Scripturae in Ecclesia leguntur (Inst. de cultu Mysteriorum Eucharistici, n. 9.). Most pedig jelenlétedről oltári szentségedben. — Az *Eucharistiában* különleges módon vagy jelen, „totus et integer Christus, Deus et homo, substantialiter et continenter (ibidem).

Tehát mi imádunk. „A mi századunk beteg, mert nem tud imádni — mondta valaki (P. Eymard). Elvesztette érzékét Irántad; építeni akarjuk a humánusabb világot, de elvesztettük a humánus igazi értelmét, mert Téged tagadtunk, a teljes embert s Istent, aki nélkül nincs igazi ember. Szeretnők építeni a testvériség világát, de szavunk sokszor csak frázis, — mégha igen szépen is hangzik — mert hiányzik belőle az az erő, amit Te adnál az igazi felebaráti fogalmazásokban. Nincs erőnk meg is valósítani, mert ezek csak ideológiák, mert önzésünk eltakarja a Te létezésedet; álmodunk egy szabad világról, de Téged tagadva, különféle rabszolgaságok felé haladunk.

Segíts Urunk, „digne et devote“ imádni.

1. Imádjuk Főpapunkat a *Zsidókhöz írt levél* szavaival: Mivel tehát olyan kiváló főpapunk van, aki áthatolt az egeken, Jézus, az Isten Fia, tartunk ki a hitben . . . Lépjünk tehát bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmat nyerjünk és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk . . . Művét befejezve örök üdvösséget szerzett azoknak, akik engedelmeskednek neki (Zsid. 4, 14, 16; 5, 9). „Jézus örökre megmarad és papsága örökké tart. Ezért is üdvözítheti mindörökre azokat, akik általa járulnak Isten elé, mert *mindenkor él*, hogy közbenjárjon értünk. — Ilyen főpap kellett nekünk: szent, ártatlan, szeplőtelen, a bűnösöktől elkülönített, fölségesebb az egeknél. Neki nincs szüksége arra, mint a többi főpapnak, hogy nap-nap után előbb tulajdon bűneiért mutasson be áldozatot, aztán a nép bűneiért. Ő egyszerismindenkorra megtette ezt, amikor önmagát feláldozta (7, 24-27). Olyan főpapunk van, aki a fölséges Isten trónjának jobbján ül a mennyben. Szolgálatot teljesít a szentélyben, abban az igazi sátorban, amelyet az Úr emelt s nem ember (8, 1-2). Lehetetlen, hogy bikák és bakok vére bűnöket töröljön el. Ezért mondja, amikor a világba lép: „Nem kell neked a vér s az ételáldozat, de embertestet alkottál nekem. Engesztelés sem kedves, s égő áldozat. Így szóltam hát: Itt jövök Istenem, hogy akaratodat megtegyem“ . . . Ez az elhatározás Jézus Krisztus testének föláldozásával egyszerismindenkorra megszentelt minket (10, 5-7, 10). Testvéreim, Krisztus vérének erejében megvan tehát a reményünk arra, hogy beléphetünk a Szentek Szentjébe. Ez az új életút, melyet a függönyön, vagyis a tulajdon testén keresztül nyitott nekünk . . . Járuljunk hozzá őszinte szívvel, teljes hívő bizalommal, hiszen rossz lelkiismerettől megtisztult a szívünk és testünk is tiszta vízben mosdott (10, 19, 20).

Ezek inspirált szavak, amelyek csodálatos fényben állítják elénk a Te főpapságodat, és a Te csodálatos örök liturgiádat. Te a mennyben örökké közbenjársz értünk: azaz folytatod főpapi szolgálatodat; s a mi szolgálatunk nagysága és szépsége a *Tiéd*től kap fényt és erőt; a mi liturgiánk, a mi szentségkiszolgáltatásunk nem más, mint a Te örök szolgálatodnak alkalmasszerű *megjelenítése*, térben és időben. Te vagy, aki miséinkben a golgotai áldozatot megjelenítéd, hiszen te vagy az Áldozó és az áldozat; Te vagy ott akkor, amikor a keresztségben Isten fiává fogadod az általunk megkereszteltet; Te vagy aki feloldozó szavainknak fogamatot adsz; Te töröld le a mi kezünkön keresztül az életút végére érkezett testvérünk lelkéről a bűnfoltokat; Te vagy jelen az emberi élet nagy állomásainál: a házasság és a papi rend szentségeiben.

Mikor tehát leborulunk előtted és elismerjük, hogy mi csak *részesei*, megjelenítői vagyunk a Te örök papságodnak, ezzel elismerjük, papi mivoltunkban a *Tőled való tökéletes függésünket*: mi nemcsak terem-

tésed és megváltásod alanyai vagyunk, és ilyen címen a Te tökéletes tulajdonod, de mi, gyarló és törekeny edények, a Te kegyelmed hordozói vagyunk abban az életfeladatban, ami a mi különleges osztályrésziünk, hogy ti. építsük itt a földön a Szentlélek templomát, hogy közreműködjünk a Te testednek kialakulásában és hogy a Te igéiddel egybegyűjtsük az Isten népét. Elismerjük, mély imádással, hogy mi csak eszközök vagyunk a Te kezében.

+

2. Római levél (6, 3-14).

A Te *haláloed*, Urunk, a legnagyobb istentiszteleti tett volt, mert vétkeinkért haltál meg, kiengesztelve az emberi nem nevében az Istent.

A Te *Feltámadásod*, melyben ti. megdicsőült az emberi természet, élet-adóvá lett számunkra, mert föltámadtál a mi megigazulásunkra (Róm 4, 25).

Te vagy a mi húsvéti bárányunk és élő kenyérünk (Ordinis presbyterorum, 5); a Te húsvéti misztériumodban való részvételinktől függ a *mi keresztény életünk; ennek hirdetése*, szentségi megvalósítása a mi elsőrendű papi feladatunk.

Nagy Apostolod azért hangsúlyozza tehát, hogy a Te halálodba temetkezzünk el, hogy ti. meghaljunk a bűnnek, és hogy Veled együtt támadjunk fel az életre: „*éljetelek Istennek Jézus Krisztusban*“. — Csak *úgy* vagyunk tehát keresztények, ha napról-napra meghalunk a bűnnek, és ha Belőled táplálkozva növekedünk az Istennek szentelt életben.

Ezért adtál papjaidnak hatalmat, hogy segítsenek a praktikus „*bűnnek való meghalásban*“, hogy oldozzuk az emberi terheket, hogy segítjük növekedni az életet „*secundum mensuram donationis Christi*“. Hiszen praktikusán ebben áll a keresztény belső élet: halál a bűnnek, és élet Krisztusban Istennek (Marmion).

A csodálatos ebben a tervedben az, hogy mindezt olyanokra bíztad, akik maguk is gyarlók, gyengék és bűnösök. S jól van ez így. Az a szentségi karakter, amit az „*egyházi rendben kaptunk, nem ment meg* minket személyesen a bűntől; s tudjuk, életünk a tanúság rá, hogy *mindnyájunk szívén* keresztül húzódik a jó és a rossz közötti demarkációs vonal; s hogy nekünk magunknak kell *előbb harcolnunk*, hogy őszintén tudjuk hirdetni az evangéliumot.

Jól van ez azért is, mert gyarlóságunk tudatában, jobban *nyitva van szívünk Feléd, Akire rászorulunk*, s Akitől mindent várhatunk. Hiszen Neked, — aki annyira elítélted a bűnt, aki annyiszor mondottad: „*meg vannak bocsátva bűneid, eredj s többé ne vétkezzél*“, — Neked igazán az volt a fontos, hogy *az ember mindent Tőled várjon*. Te egyformán szeretted János apostolt, aki szűz volt, és Magdolnát, akiben előbb hét ördög lakott, mert az volt a fontos, hogy *ők mindent Tőled*

vártak. Amilyen keményen elutasítottad a bűnt, éppen olyan csodálatosan, — szinte megbotránkoztató módon — szeretted a bűnösöket, akikért tulajdonképpen jöttél.

Azonban óvj meg minket attól, hogy az irgalom, amit szeretnénk utánozni, megcsaljon minket; mi is szeressük minden csetlő-botló testvérünket, de *sohase approbáljuk, még csak látszólag sem, a bűnt. Hinnünk kell* a bűn létezésében, s nem szabad minden bűnt *csak* betegségnek nyilvánítani, vagy természetes következménynek, ami neveletésből és társadalmi környezetből fakad. Az erkölcsi rossz félelmetes lehetőségét tartsuk szem előtt. *Hiszen, ha nincs bűn — nincs megváltás;* akik tagadják a bűn lehetőségét, tagadják a megváltás szükségességét, és igazában Ellened támadnak.

Húsvéti Bárányunk, aki elvette bűneinket, könyörülj rajtunk, és könyörülj minden paptestvérünkön; az összes Benned hívőkön, és az egész világon, hiszen Te mindenkiért meghaltál, hogy engesztelődést találjanak, és mindenkiért feltámadtál, hogy a megigazulást megszerezzed.

+

ELŐTTED, JÉZUSOM, LEBORULOK

3. Zsidókhöz (9, 11-14).

Oltáriszentséged az *áldozat* gyümölcse, s jelenlétedben imádjuk a Te nagy áldozatodat: „Valahányszor ugyanis e kenyeret eszitek és e kehelyből isztok, az *Úr halálát* hirdetitek“ (1 Kor 11, 26).

Ez a halál *keresztthalál* volt, kínos és mindenekfelett megalázó; a falakon kívül, a kivégzések helyén. Többször előremondottad apostolaidnak, hogy hozzászokjanak (de ez Neked sem sikerült); és különösen kiemelted a megaláztatás különféle jeleit: megkötöznek, arcul vernek, leköpnék; hogy a szégyen és az *exinanitio* ne vegye el apostolaid hitét.

S mégis, *mennyire vártad* a Te órádat: „Keresztséggel kell megkeresztelkednem: mennyire várom, hogy beteljesedjék“ (Lk 12, 51). *Venit hora, Pater clarifica filium!* (Jn 17, 1). *Clarificatio*, megdicsőítés, milyen nehezen érthető szavak, amikor a Te áldozatodra gondolunk. De Te *így* beszéltél halálodról.

S tulajdonképpen egész életed a kereszt jegyében állott. *Nem a magad akaratát jöttél* teljesíteni, hanem az Atyáét, és ez az akarat — sokat követelt: felvette a szolga alakját, és kiüresítetted Magadat. Sőt azt tanítottad, hogy a magnak meg kell halnia ahhoz, hogy termést hozzon.

S így tettek mindazok, akik igazán megértették, hogy *az áldozat hozzátartozik a keresztény élethez*: a pap életéhez pedig hivatásként tartozik. Nagy apostolod, Pál, aki azt állította: *mihi vivere Christus est,*

valóban Téged utánzott (2 Kor 11, 26-28). És most gondoljunk magunkra. Szenvedtünk mi ennyit? Tétettünk-e mi ilyen nagy próbákra? Tudjuk, hogy testvéreink közül soknak jutott osztályrészéül szenvedés, megaláztatás, életveszély. Mindenkiért imádkozunk, akik méltóknak találattak, hogy érted szenvedjenek: hálásak is vagyunk, hogy ezeket a példákat magunk előtt láthatjuk, mert Egyházad iránti szereteted jelei ők.

Ami áldozatodban mélyen megérinti szívünket, az, hogy Te nem szükségyszerűségből vállaltad: „hatalmam van életemet odaadni, vagy visszavenni“; *hanem szeretetből*: „Nincs nagyobb szeretet annál, ha valaki életét adja barátaiért“.

Ez a kulcsa az áldozat megértésének: szeretetből fakad.

Tulajdonképpen mi sem másért vállaltuk papságunkat, úgy gondoltuk, hogy ezt kívántad tőlünk: *több* szeretetet. Úgy mint Pétertől, mielőtt rábízta volna híveid vezetését, megkérdezted, háromszor is: szeretsz-e engem. Ha szeretsz, lehetsz pásztor. Ha nem, nem vagy rá alkalmas.

Talán néha kísértve voltunk; *visszavenni*, amit Neked adtunk. Kísértéseink voltak minden oldalról. Talán legtöbbit és legkínzóbban szenvedtünk *a magánytól*, az elszigeteltségtől; mikor híveink voltak azok, akik nem értettek meg; az emberek, akik lassankint naturalizmusba süllyedve, lemosolyognak és kinevetnek; mikor kevés visszhangot találunk, és úgy vagyunk, mint prófétád: Elég, én sem vagyok jobb, mint atyáim, egyedül maradtam.

Igen, lassan rájövök, hogy az áldozat valóban — nem könnyű. Nem akarom Uram, eltúlozni a magam kis problémáját; ismerek annyi más embert, akinek súlyosabb terhet kell cipelnie; tudom, hogy a *magányérzet* korunk nagy jele; és ahol tömegben élnek az emberek, még nagyobb lehet a sivatagi magány, ami az embereket fojtogatja.

De valahogy úgy vagyunk, mint akik önkéntesen vállalkoztak erre az útra és Teéretted vállalkoztak. Tehát úgy véljük, hogy *nagy jogcímünk* van ahhoz, hogy kicsit panaszkodjunk Neked, s hogy Tőled több szeretet kapjunk, hogy *dilatato corde* adhassuk tovább a Te vigasztalásodat, *Deus consolationum*.

„Da quaesumus, omnipotens Deus, ut qui in tot adversis ex nostra infirmitate defecimus, intercedente unigeniti Filii tui passione et sacrificio respiremus.“

+

GYÖZHETETLEN ÉN KÖSZÁLAM

4. *Isten ereje az emberi gyöngeségben*: 2 Kor 4, 6-11. „Isten, aki azt mondotta: „A sötétségből támadjon a fény“, világosságot támasztott szívünkben, hogy fölragyogjon nekünk Isten dicsőségének ismerete

Jézus Krisztus arcán. Ezt a kincset cserépedényben őrizzük, hogy az erő túlláradó nagyságát ne magunknak, hanem Istennek tulajdonítsuk. Mindenfelől szorongatnak, de össze nem törnek. Kétségeskedünk, de kétségbe nem esünk, üldözést szenvedünk, de elhagyottak nem vagyunk. Földre terítenek, de el nem pusztulunk. Testünkben hordozzuk Jézus kínszenvedését, szüntelen, hogy Jézus élete is megnyilvánuljon testünkön. Minél bővebben árad ugyanis a kegyelem, annál bővebben áradjon túl a hálaadás Isten dicsőségére.

Isten dicsősége Jézus Krisztus arcán: Tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség!

Hálát adunk Neked nagy dicsőségedért! A *Te nagy dicsőséged az lesz, hogy „elszülött leszel“* annyi sok testvér között, hogy megváltásod kiterjed majd megszámlálhatatlan embersokaságra, akik mind arra lettek előrerendelve, hogy hasonlónak váljanak Hozzád, és akikben a Te mennyei Atyád felismeri, hogy Fia vonásait hordozzák magukon.

Valóban méltó és igazságos, hogy hálát adjunk Neked, felemelve szívünket Hozzád. Semper et ubique gratias agere!

Mi csak utánozunk Téged, Uram, hiszen *Te* is hálát adtál az Atyának: mert szíved túlláradó volt és nemes. „Abban az órában felujjongott a Szentlélekben és így szólt: Áldalak Téged, Atyám, mennynek és földnek Ura!“ És abban az órában, amelyben elrendelted az emlékezetedre szóló áldozatot, szintén hálát adtál, szemedet az égre emelve, és mi ezért is nevezzük *Eucharistiának* a legszentebb áldozatot.

És a mennyei liturgiában látunk Téged, mint feláldozott Barányt, és a megszámlálhatatlan sokaság harsány hangon így imád: Méltó a Barány, akit megölték, hogy övé legyen a hatalom, a gazdagság, a bölcsesség, az erő, a tisztelet, a dicsőség és áldás“ (Jel. 5,12). A mi hálánk is ez. Hiszen mindenünk Tőled van: létünk, életünk, meghívásunk, kiválasztottságunk, papságunk. Minden egyes szó kegyelmedet énekli: méltó, hogy leboruljunk és dicsőítsünk.

Tudjuk, hogy *érzékeny a szíved* a hálaadásra. Ismerjük fájdalmas megjegyzésedet, amikor a tíz megtisztult bélpoklos közül csak egy tért vissza hangos szóval áldva Istent (és az idegen volt), s Te olyan fájdalmas megdöbbenéssel kérdezted: „És a többi kilenc hol van?“

Itt vagyunk mindnyájan hálát adni: gratia Dei, quod non sumus consumpti. Nem a mi erőnk, hogy megmaradtunk szolgálatodban; a Te türelmed, hogy elviseltél minket; a Te szereteted teremtett bennünk mindent.

Hogy is tudnánk méltón dicsérni és áldani? Tudatában vagyunk annak, hogy Te nem azért szeretsz minket különösképen, mert *mi* jók vagyunk, hanem — mert *Te vagy jó!*

A Te jóságod teremtett mindent, ami bennünk elviselhető, és amit mások bennünk jónak mondanak; a mi érdemünk az, hogy *nem* rontot-

tuk el mindenben a Te nagy tervedet, amit igazában akartál velünk. Neked sokkal nagyobb terveid voltak velünk, de a mi kislelkűségünk, a mi kényelemszeretetünk, a mi érzékiségünk, a mi gőgünk — sokat, nagyon sokat rontott munkádon. Mit is kérhetnénk, ha nem azt, hogy azt a jót, amit bennünk megkezdted, azt be is fejezd arra a napra, amit Te határozta meg (Fil. 1, 6).

+

IMADLAK NAGY ISTENSÉG

Befejezésül: Jelenések könyve 11, 1-19.

Mi a Te szolgálid vagyunk, igen, *servi nequam*, mégis a Tied. Add nekünk a *hűség* kegyelmét: ez a legnagyobb, amit kérünk és kérhetünk. S ezt kérnünk kell.

Ha látunk is magunkban sok-sok akadályt, ami nehezé teszi a Te munkádat bennünk és rajtunk keresztül, kérünk Téged azzal a bizalommal, amit nekünk előírtál, hogy győzd le bennünk ezeket az akadályokat. Hiszen Te mindenható vagy. Hiszünk Benned. *Kislelkűség, sőt hitetlenség* volna, ha nem Hozzád fordulnánk, és nem ezzel a törhetetlen hittel. Te mondtad: kérjetek és adatik nektek, zörgesetek és megnyitnak nektek. Te mindent megtehetsz: a mi *habozó* szívünket, *nutantia corda* (Feria IV p. I Dom. Quadr) Te meg tudod győzni; *sőt lázadó akaratainkat* is meg tudod hajlítani: *nostras etiam rebelles voluntates ad te propitius compelle* (Dom IV p. Pent).

Hiszünk, Uram, a Te mindenhatóságodban! Növehd hitünket!

— r — n

ZSINATI TEOLÓGIAI KURZUS INNSBRUCKBAN

magyar papok részére

Isten megismerése ma

- 1) Isten a szekularizált világban
- 2) Két mai irányzat: a radikális teológia (Isten halála)
a politikai teológia (a reménység teológiája)
- 3) Korszerű metafizikai istenfogalom keresése: a hegeli és a szent-tamási irányzat
- 4) A Biblia Istene: az önmagát közlő Isten
- 5) A kinyilatkoztatás és az üdvösség története
- 6) Krisztus: Isten kinyilatkoztatásának teljessége

A Haus der Begegnung-ban 1970 aug. 17. estéjétől 21-ig

(Közben félnapos kirándulást tervezünk Dél-tirolba)